MUNKÁS SZÓ

DEMOKRATIKUS HETILAP

II. évfolyam. 8. szám.
Salgótarján, 1946. évi február hó 16

Ára: 8000 pengő

Megjelenik minden szombaton
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Hunyadi-utca 6 sz.

Mit ad nekünk a köztársaság?

Tudjuk, hogy mitől szabaditott meg bennünket a köztársaság? Megszabaditott bennünket, a magyar népet, mindentől, ami uralkodóan, átfogóan idegen volt: az idegen királyságtól, magától a királyságtól, melynek nyilvánvalóan sohasem voltak itthon elég mély gyökerei, az arisztokratikus osztályoktól, ezek hatalmának hivatalnokszervezetétől, melyek együttvéve szőtték meg a magyar népre borult idegen érdekek hálózatát. Ugyanakkor pedig visszaadott önmagunknak, annak, ami voltunk ezer éven át és vagyunk ma is: egy nép, mely idegen támasztékok nélkül akar és tud élni.

Mit ad nekünk tehát a köztársaság?

Mindnyájunk összességének, kik egy hiten élünk, a magyar népnek s z a b a d s á g o t. Szabadságot, hogy magunk válasszuk meg a politikai életformát, melyben élni akarunk. Szabadságot, hogy magunk határozzuk meg gazdasági életpályánkat, mit és hogyan termeljünk, mit tartsunk meg magunknak és mit vigyünk ki a világpiacokra, Szabadságot, hogy magunk döntsünk társadalmi osztályaink minősége, helyzete, történeti szerepe tekintetében. Szabadságot, hogy a számtalan külső és belső földrajzi, történeti, politikai adottságok közül magunk válasszuk ki a nekünk leginkább megfelelőket és azokat a nekünk tetsző célok érdekében használjuk fel.

Mindnyájunknak, külön-külön minden egyes magyar embernek szabadságot. A munka szabadságát, a választás, a gyülekezés, a szervezkedés, a lelkiismeret szabadságát. Szabadságot, hogy azt és ott tanuljunk, amire képességünk van és ahol módunkban van képességeink kifejlesztésére. Szabadságot, hogy ott és olyan munkát vállaljunk, ahol és amelyre képesitésünk a legjobban megfelel. Szabadságot barátaink, feleségünk képviselőink, politikai, egyesületi hovatartozásunk megválasztásában és gyakorlásában. És szabadságot vallásos hitünk megtartásában nevelésében, anélkül, hogy ez akár előnyünkre, akár hátrányunkra szolgálna.

Nagy eredmény és nagy diadal ez. Ma még talán teljes egészében felmérni sem tudjuk. A győzelmes nagyvilág jött el hozzánk vele, törte át ezeréves korlátainkat és tett a nagy nemzetekkel eggyenlővé abban, amiben minden ember és minden ország egyenlő lehet. De mást, többet is tett velünk, mint amit tehetett a világ bármelyik más felszabadult országa életében. Megadta ugyanis nekünk magyaroknak, azt, ami az életet életre méltóvá teszi, amivel máig nem rendelkeztünk, a függetlenségünket. Mert bizonyosan nem igaz az, hogy országunk, népünk függetlensége a mohácsi sikon veszett el és most nyertük vissza azt, ami István királytól a törökig és a Habsburgokig megvolt. Nem a Habsburg uralom vette el az ország és nép függetlenségét és emelt gátat a független fejlődés utjába, hanem a mindenkori magyar királyság. István király pannoniai királysága hazai talajon keletkezett, de csak az uralom idegen fogalmai és törvényei, csak a német császár barátsága, a német lovagok kardja, idegen betöltöztetett földmivesek ekéje erősitette Pannonia népe fölé. Magyar király és magyar nép kettős sorsa ezzel végérvényesen megpecsételtetett Ahogy István királysága nem nőhetett ki a magyar népből, ugy nem lehetett magyarrá minden más utódja alatt sem. És ahogy Istvánnak ki kellett irtani a királyság szervezetének biztositása miatt a magyar nép életdus gyökereit, ugy maradt idegen minden utódja számára az egyszer eltaszitott, gyökereveszett nép. A Habsburgok megjelenése a magyar trónon nem idegen, külső erő durva behatolása volt, hanem egy már ötszáz év óta megindult folyamat betetőzése, mely már megindulása pillanatában az országtól és néptől el, kifelé mutatott. Es igy a magyar nép csak akkor érhette el szabadságával együtt függetlenségét is, amikor a Hunyadiak királyi lázadása, a halvaszületett Szapolyay-féle nemzeti királyság gondolata, a Rákóczi, Kossuth, Károlyi zászlaja alatt kibontakozó függetlenségi harcok egyre magasabbra ivelő vonala csucspontján ma, a Habsburgokkal együtt végleg ledobta trónjáról a magyar királyt.

V. Gy.

Salgótarján a gyermekekért

A Népjóléti Miniszter felhivására az egész ország megmozdult a gyermekért. Ebből a megmozdulásból Salgótarján város is ki akarja venni azt a részt, melynek vállalására harcos multja és jelene kötelezi. A teendők megbeszélésére 12-én a Városházán értekezlet volt, melynek eredményeképen 17.-e és 24.-e közötti héten a gyüjtésre vállalkozó asszonyok minden családhoz be fognak kopogtatni az adományok átvétele végett.

Városunk polgármestere ezúton is kérő szóval fordul a lakossághoz: Adakozzon mindenki, minél többet, minél készségesebben, pénzt, élelmiszert, ruhanemüt, hogy a demokratikus Magyarország jövőjét, a gyermeket az éhségtől, betegségektől, nyomortól megmenthessük.

A megyei konferencia

Az M. K. P. nógrád vármegyei 135 szervezetének 162 kiküldöttje vett részt a megyei kongresszuson. A politikai beszámolót Kádár János nemzetgyülési képviselő központi kiküldött tartotta. Az egyéves mult tapasztalatairól beszélt először, az MKP romeltakaritó, a demokrácia alapját megteremtő, ujjáépitő jól végzett munkájáról.

A november 4 iki választási küzdelemben a Kisgazda Párt győzött. A pártban azonban olyan heterogén elemek kerültek össze, hogy azok bomlást idézhetnek elő, és igy bár a reakció ezzel a győzelemmel tért kapott a támadásra, a demokráciának nincs oka aggodalomra, ha jó munkát végzünk. A támadások megindultak, ugy a földreform, mint a köztársasági törvényjavaslat és az ezzel kapcsolatos személyek ellen, de a demokrácia m i n d e n ü t t k i v é d t e a támadást, visszautasitotta és ebben a vezető szerep a Kommunista Pártnak jutott. A reakció mellé segitségül a hercegprimás is odaállt, tiltakozott a köztársasági államforma, később az elnök személye ellen. A többségi pártben pedig sovinista szellemű megnyilatkozás a régi ködösitő hazafiaskodás jelszavával igyekezett gyengiteni demokráciánkat. Mi tudjuk, mi az igazi hazafiság: a nép szeretete és megvédése, de nem más nemzetek ellen intézett oktalan támadás. Az ilyen sovinizmus a békekötés előtt végtelen kárára volna az országnak. A Magyar Kommunista Párt derekas munkát végzett a reakció elleni harcban, ebből az oroszlánrészt vezérünk Rákosi elvtárs vette ki. Az ő nagy politikai tapasztalata és bölcsesége, fáradságot nem ismerő munkakészsége nélkül ezt az eredményt nem értük volna el. A küzdelemben megállás nincs, mert a reakció annyira megerősödött, hogy komolyan veszélyezteti a demokratikus eredményeket, A pártban megtorpanásnak nincs helye és bár a megélhetés szörnyű nehézségeivel küzdünk, az uj feladatokat végre kell hajtani a nehézségek dacára is. Első legfontosabb feladatunk a közigazgatás megtisztitása a reakciós tisztviselőktől. Számadatokkal bizonyitja, hogy a közigazgatási apparátus tulméretezett, lassan több lesz az irósztal mellett dolgozó, mint a testimunkás. B. listára azoknak kell

kerülnie, akik a régi szellem képviselői és a demokratikus fejlődést akadályozták. Itt legyenek résen a nemzeti bizottságok és a demokratikus pártok.

A munkafegyelem, a többmunka létkérdést jelent számunkra. A bányászok munkája elsősorban fontos. A szénesatát meg kell nyerni, mert ezen keresztül indul meg az ipari vérkeringés. Ha a bányászok jó munkát végeznek ez a Kommunista Párt győzelmét is jelenti.

Az uj földbirtokosok, a kisparasztok tömegei szintén jó munkát végeztek, ha az ősszel bevetett 3 millió hold föld és a tavasszal, hasonló munkával kiegészitett terméselőkészités aratásra kerül, akkor az ország közélelmezési helyzete meg lesz mentve. Ne felejtsük el, hogy elcsüggednünk nem szabad. Kishitüekkel szemben hirdessük a meggyőző erőt, ami a nép jövőjét illetőleg pártunkban él. Aki a nép erejét becsüli valamire, az a jövőt illetőleg nem lehet kicsinyhitü. Ha a multak szenvedéseit kiállottuk, akkor ma a szabadság korszakában nem lehetünk kishitüek. Tanuljunk nagy vezetőinktől, Lenin, Sztálin és velük Rákosi elvtárs mindig azt mondják, vereség idején ne essél pánikba, dolgozzál keményebben, hogy a pánikot kiküszöböld, győzelem esetén ne bizd el magad.

Ha van távlatunk visszafelé és előre, ha ingadozás és elbizakodottság n é l k ü l harcolunk, küzdelmünk nem lesz hiábavaló.

A kongresszus viharos lelkesedéssel ünnepelte a kitünő előadó elvtársat. Utána Dömötör Ferenc megyei titkár a megyei szervezet munkájáról és feladatairól beszélt. Egy év alatt a vármegye is kivette a részét a kommunista munkából. Amig a mult év juniusában 14 000 volt a taglétszám, ma már megközeliti a 28 000 et A földosztásnál, a földek bevetésénél pártunk volt a munka motorja. Az ujjáépitésnél hasonlóképen A párt belső munkáját megszerveztük, felállitottuk és szaporitottuk az egész vármegyében a járási és községi titkárságokat. A káderépitésben szemináriumok szervezésével lényeges fejlődést teremtettünk meg. A választási harcokban megfelelő propagandával tevékeny részt vettünk. A központ győzelmi zászlóját a megyei szervezet megnyerte. Az eddig végzett munka ismertetése után szükség van rá, hogy uj feladatainkat megismerjük. Ezek között legfontosabb a reakció elleni harc és az ujjáépités. A vármegye reakciós fészkeit, különösen a vármegye székhelyét meg kell tisztitanunk a reakciótól, a közigazgatás megtisztításánál ott kell lennünk és jó munkát kell végeznünk. A munkafegyelem, a több munka az ország érdekében feltétlenül szükséges. A pártszervezetek megerősitése a káder jó kiépitése, a sajtó jobb terjesztése, a propagandának egyénibbé tétele, mind megvalósitandó feladatok. A reakció elleni harcban különösen fontos, hogy minden reakciós megmozdulást azonnal, csirájában fojtsunk el és ha kell az egyének pellengérre állitásával, tüntető felvonulásokkal tiltakozzunk a demokráciát rombolók munkája ellen. A nagy harcokat meg kell vívni, nincs helye pesszimizmusnak. Vegyünk példát Rákosi elvtárstól és a többi jó vezető elvtársaktól. A csatát meg kell nyernünk, hogy a magyar köztársaság államformájában a demokráciát megerősitsük.

Az élénk tetszéssel fogadott beszámoló után a tárgyhoz 29 elvtárs szólott hozzá. Ez azt bizonyitja, hogy amint Kádár elvtárs megjegyezte a kongresszus tagjai a gyülésen nemcsak mint hallgatók vettek részt, hanem aktiv munkát kértek a vita kidolgozásánál. A felszóllalók konkrét eseteket hoztak fel a reakció munkájáról, támogatást kértek a megyei bizottságtól az ujjáépitésre, a pártmunkára. A felszólalásokban sok volt a panasz és Kádár elvtárs emiatt felhivta a figyelmet arra, hogy a kommunistáknak kritikát kell gyakorolniok, a kommunista kritika legfontosabb része önmagunk megbirálása. Helyeselte a felszólalásokban, hogy támogatást kértek az alsóbb szervezetek a felsőbbektől, különösen fontosnak tartotta a nők és az ifiuság munkájának hathatós támogatását. Ezekben a szervezetekben állandó jó munkára van szükség, mert a nők politikai tapasztalatlansága az ujabb időkben reakciós megmozdulásokban jut kifejezésre. Kádár elvtárs ismételten kitért a Szovjetunió nehéz munkájára a forradalmi átalakulás után. Ott nem panaszkodtak, hanem dolgoztak. A bányák államositása küszöbön van, de a bánya felett már az állam rendelkezik most is. A jó kommunista munka nem csak a jelent, hanem a jövőt is építi A magyar munkásság tulaidonképen még azt sem tudja, mi az emberi élet. Ennek a kiépitése a jövő feladata és erre sor is kerül, ha az ujjáépités két, három eszterdején tul leszünk. A nemzeti összefogás a reakció elleni harcot is jelenti. Egyik a másik nélkül nem állhat meg. A munkásegység ápolását, a két munkáspárt együttmüködését különösen figyelmébe ajánlja az elvtársaknak. A kommunista politika a párt polittikája, de ez legyen minden kommunistának egyéni politikája is. Mindenki harcoljon a párt politikájáért, szervezeteink egységes, összeforrott hadsereget jelentsenek Ismerje el mindenki vezetőjének az ő felső szervét, amint egész pártunk fenntartás nélkül követi Rákosi elvtársunkat Szükség van becsületes szabad kritikára, de nem személyek elleni harcokra. A győzelmi zászló kötelezettséget jelent a további kitartó küzdelemre. Az élre került vármegyére mindenki várakozással tekint, ugy dolgozzanak és verekedjenek, hogy az méltó legyen a multban végzett munkához.

Dömötör elvtárs válaszában megigérte a megyebizottság teljes segitségét az alsóbb szervek felé. A közlekedési nehézségek dacára igyekezni fognak az alsóbb szervezetekkel érintkezni, bajaikon segiteni. Dolgozzunk jól, hogy Nógrád vármegyében egy jól összekovácsolt kommunista párt legyen.

A kongresszus ezután határozati javaslatot fogadott el, ezt a határozati javaslatot teljes szövegében és az ujonnan megválasztott választmány névsorát a következő számunkban hozzuk.

Lenin és a zene

Borisz Chalip

Fontos államügyei mellett Lenin mindig talált időt zene hallgatására.

Annak kedvcért, hogy legalább egy órán át jó zenét hallgathasson néha abbahagyta a munkát. Ezt rokonai arra használták fel, hogy legalább némi pihenésre birják rá.

Gyermekkorában Lenin zongorázni tanult. Sok gyermekdarabot játszott, idősebb testvéreivel négykezest játszott, s ámbár később nem foglalkozott zenével, megőrizte iránta való szeretetét egész életén át. Igen jól értette a zenét.

Dmitrij Uljanov a következőket irja fiatalkoráról:

1888 telén Kazánban az operában voltam Vladimirral. Helyeink valahol igen magasan a karzaton voltak. Ez az est igen élénken megmaradt emlékezetemben. Emlékszem, hogy a szinházból gyalog mentünk haza és tejet meg kenyeret ettünk vacsorára. Valjoda a hallott zene hatása alatt állt és mivel mindenki aludt, egész idő alatt halkan énekelte a neki tetsző dallamokat. Testvérem akkor kétségtelenül emelkedett hangulatban volt, mert a kis Kokuskino faluból, ahol rendőri felügyelet alatt állt, az operába jutott.

1889 és 1890 es években Vladimir gyakran énekelt nővére zongorakisérete mellett. Duettban énekelték Jazikov „Uszó" (a mostani hallgatóság „Tengerészek" néven ismeri, Konsztantin Bilbo zenéje) és „Barátságtalan tengereink" cimü és más dalokat.

A szibériai számüzetés hosszu fárasztó estéin meghallgatta a kényszermunkára itélt politikai foglyok orosz népdalait és forradalmi dalait, sőt velük énekelt. Miként ismeretes, kedvenc dala a „Nehéz rabságtól megkinozva" cimü volt.

Lenin igen szerette a szimfonikus zenét, operákat, szonátákat és a kamara zenét.

1901 február 9-én Münchenből M. A. Uljanovának Moszkvába küldött levelében irja:

A napokban az operában voltam és nagy élvezettel hallgattam a „Zsidónőt". Kb. 13 évvel ezelőtt Kazánban már hallottam egyszer és néhány motivuma emlékezetemben maradt.

1903 február 4-i londoni levelében irja: „... nemrég először voltam ezen a télen jó hangversenyen és nagyon meg voltam elégedve, különösen Csajkovszkij utolsó szimfoniájával."

Csajkovszkij müveiből legjobban a „Barcarolla"-t szerette, sőt ez volt kedvenc darabja. Amikor Kraszikov a „Barcarolla" tiszta és csodaszép hangjait vonójával hegedüjéből előcsalta, Lenin a játék befejezésével elsőnek tapsolt hevesen és mindenáron ismétlést követelt" — irja Lesinszkij.

A nyugati zeneszerzők müveiből legjobban Beethoven, Schubert és Chopin szerzeményeit szerette. Iljicsnek legjobban Beethoven patétikus szonátája és az „Apassionata" tetszett Lenin maga mondta: „Semmit sem ismerek jobban, mint az Apassionatat. Kész vagyok minden nap meghallgatni. Csodálatosan nememberi zene Mindig büszkeséggel gondolok arra, — lehet, hogy igen naivan — hogy milyen csodálatos dolgokat tudnak az emberek alkotni.

Krupszkaja Leninre való visszaemlékezéseiben elbeszéli, hogy Lenin a második párizsi emigráció alatt szivesen járt a munkásnegyedek kávéházaiba és külvárosi szinházaiba népszerü francia dalokat hallgatni. „Egy francia takaritónő járt hozzánk minden nap néhány órára — irja Krupszkaja — Iljics egyszer énekelni hallotta. Egy elzászi dal volt. Iljics megkérte a takaritónőt, hogy énekelje el ujra és mondja el a szöveget Iljics azután gyakran énekelte ezt a dalt. A vége a következő volt: „Elfoglaltátok Elzászt és Lotharingiát, mi mégis franciák maradunk. Németté tehettétek földjeinket, de szivünket sohasem fogjátok megháditani."

A zenét és a müvészetet Lenin nemcsak pihenésnek és szórakozásnak tekintette. Nem az a fontos, amit a müvészet a lakosság milliói közül néhány száz, vagy esetleg néhány ezer embernek ad A müvészet a népé. Gyökereivel mélyen bele kell hatolnia a legszélesebb néptömegekbe. A tömegnek meg kell értenie és szeretnie kell. Egyesitenie kell a tömegek érzéseit, gondolatait és akaratát."

Ilyen is lett a müvészet a Szovjetunióban.

Éljen a magyar demokratikus Köztársaság!

Salgótarján népe ünnepli a köztársaság első születésnapját.

Az ország lakossága február elsején ünnepelte a magyar történelem egyik legfontosabb, legkiemelkedőbb, legnagyobb horderejü eseményét, a **köztársaság kikiáltását.** Mint a Főváros és minden más nagyobb hely, Salgótarján városa is délután 2 órakor köszöntötte az ujonnan született életének sokatigérő hajnalán. A köszöntőt sokezer fényi ünneplő közönség előtt, a város Főterén Blanár Sándor polgármester mondotta el. Beszédében mindenekelőtt annak a határtalan örömnek adott kifejezést, mely minden becsületes magyar ember lelkét elöntötte a felszabadulás, a politikai és népi függetlenség nagy napján. Néhány száz év sok vért kivánó küzdelme után végre elérhettük azt, amiért Dózsa, Rákóczi, Kossuth és Károlyi Mihály harcoltak, szenvedtek: a politikai függetlenséget az idegen királyi hatalomtól és a személyi függetlenséget a feudális bilincsektől. A most kivivott, kiérdemelt szabadságjogok képezzék azt az alapot, melyen az ország egy ujabb ezer évre fog felépülni. A köszöntés és a munkáspártok vezetőinek egyszerü, de mélyen átérzett szavai után a lelkesen ünneplő közönség az orosz katonai parancsnokság elé vonult, hogy köszönetet mondjon a nagy Szovjet-nép hős fiainak, nagy vezérének Sztalin generalisszimusznak, kiknek legnagyobb részük volt abban, hogy végre örök időre megszabadulhattunk az átkos német elnyomástól és megkaphatta a nép azokat a jogokat, melyekért ezer év óta küzdött.

Gazdák! A beszolgáltatás nemzeti kötelesség!

A Politikai Akadémia

az elmult hét szombatján folytatta előadássorozatát. Az előadó Egry Endre, polgári iskolai igazgató volt, aki „Irodalom és demokrácia" cimen tartotta meg előadását, illetőleg felolvasását. Előadásában végigkisérte az egész magyar irodalomtörténetet és sok példával, gazdag jellemző erővel mutatott rá azokra a kapcsolatokra, melyek a magyar irodalom nagy alakjait a demokrácia gondolatvilágába emelték. A hozzászólók az irodalom és a demokrácia mély összefüggéseit és az ezekből következő nagy fontosságú eredményeket vázolták. Örömmel állapitottuk meg, hogy a közönség érdeklődése fokozódott az első, a megnyitó előadáson tanusitott érdeklődéshez képest. Reméljük, hogy ez az érdeklődés a továbbiak során csak fokozódni fog és a Politikai Akadémia eléri azt a sikert, melyet a felmerülő témák, az előadók és a kijelölt hozzászólók megérdemelnek

Ma, szombaton, délután 5 órakor Hunyár Ádám, bányai iskolai igazgató tart előadást a magyar függetlenség küzdelmek történetéről.

Február 17—24.
Adakozz a gyermekért!

A gyermek az ország jövője
Adakozz a gyermekhéten!

A magyar élet mostohagyermeke: a tanitó

Súlyos anyagi gondokkal küzd a tanitóság.

Csaknem hét esztendővel ezelőtt az egyik határmenti faluban meglátogattam egy tanitót. Reggel mentem és ott tartottak ebédre is. Tizen ültünk le az asztalhoz és tizen ettük végig a soványka ebédet. Feltünt, hogy a tanitó maga szeli a kenyeret valamennyi gyermekének és amikor a vékony szeletet levágta, a maradék kenyeret eltette az almáriumba és ráforditotta a kulcsot. Észre is vette meglepődésemet és sietett megmagyarázni a helyzetet:

Hét gyermekem van, a fizetésem olyan kicsi, hogy súlyos gond a mindennapi kenyér előteremtése. Csak annyit adhatok nekik, amennyi éppen elegendő. Ha be nem osztom, éhezünk. Szégyenlem, de így van.

Valahányszor tanitóval találkozom, mindig ez a felvidéki kép jut az eszembe. A nyomor ott settenkedett mindig a magyar néptanitó mögött és aki erre a pályára lépett, az kezetfogott a nyomorral.

Ugyanez ma is a tanitóság helyzete. A tanitó ma is a magyar élet mostoha gyermeke, súlyos anyagi gondokkal küzd és lassan lerongyolódik.

A tanitót mindég igénybevették minden téren, sokszor erején felül is. Ha a multban cséplési ellenőr kellett, a tanitóságot vették elő. Ha népszámlálást kellett végezni, a tanitókat fogták be. És ezekért a mellékesen végzett munkákért alig kaptak valamit és ha kaptak is, későn kapták.

A falusi kántorok, tanitók helyzete különösen siralmas. Hónapokig elzárva a kulturától és várostól, távoleső kis falukban oktatja a gondjaira bizott gyermekeket, a falusi tanitó. Egyszemélyben mindene a falunak, akihez mindenféle ügyben bármikor mehetnek a falusiak. A falusi kántor tanitók még silányabb anyagi körülmények között élnek, mint a városban lakó kollegáik. Sokan azt gondolnák, hogy a falu lakossága bőven ellátja őket természetbeniekkel. Ellenkezőleg. Még a kötelező járandóságot sem fizetik meg nekik (párbér, széna, fa, stb) Pedig most a mai sanyarúságos világban ráférne egy kis természetbeni segitség.

Az egyedülálló tanitónők sorsa a legkeservesebb. 20—30 éves szolgálat után ma ott tartanak, hogy az utolsó ruhadarabjaiktól kell megválniok, hogy egy kis élelmet szerezzenek. Sokszor az ország másik felébe helyezik át őket és minden helyi ismeretség nélkül élnek, dolgoznak, küzdenek a szükséggel, sokszor majdnem a nyomorral.

A tanitóság vállain mérhetetlen felelősség van. A jövő letéteményese, az ifjuság nevelődik kezük alatt.

Türhetetetlen, hogy a legfontosabb hivatást betöltő társadalmi réteg legyen a legmostohábban kezelt osztálya a magyar életnek. A demokrácia kell, hogy gondoskodjék róluk és reméljük, hamarosan fog is gondoskodni. A tanitóság és kántorság helyzetén sürgősen javitani kell, mert ha javulás nem következik be, elnéptelenednek a tanitóképzők és nevelő nélkül marad a magyar város és falu. Chikán Tamás.

Elektromos és kézi furógépet valamint fütés és vizv. szerszámokat vennék.

TIMÁR LÁSZLÓ
müsz. vállalat
Széna-tér 4.

Főtiszt Ur!

Irta: Tamás Pál

Főtiszt Ur, ezuton válaszolok önnek, részben azért, mert ha élőszóval válaszolnék, azt ön ugy sem hallgatná meg, igy viszont talán elolvassa szerény irásomat, részben pedig azért, mert ugy gondolom, hogy még van néhány Főtiszt Ur, aki ugy gondolkozik, mint ön. Talán nincs mindenben igazam; és bocsánatot kérek szerénytelenségemért, amiért én, a tanulatlan ember, önt, a tanultat, a műveltet, az értelmiségit ki merem oktatni. De legyen mentségem az, hogy levelemmel segiteni akarok önnek, hogy a világosságot, az igazságot keresem.

Ön igen lesujtó kritikát mondott a mi fiatal demokráciánkról, a feltörekvő munkás-vezetőket csöcseléknek nevezte. Minden rendellenességre, minden hibára gúnyosan jegyzi meg: „Igen ma szabadság van". Nem átallotta ön azt sem kijelenteni, (ne haragudjon, ha erre gondolok, nevetnem kell, mert ez már az elfogultság csimborasszója, sőt, hogy enyhén fejezzem ki magam, tisztára szamárság) tehát kijelentette, miszerint tévedés azt hinni, hogy a németek elvesztették a háborut, ó, szó sem lehet róla, ellenben az oroszok, azok alapjában véve, tulajdonképpen, ha jól meggondoljuk ... legyünk csak egészen őszinték ... bizony ők elvesztették. És sokat mondóan hunyoritott a hallgatók felé, akik, szegény tanulatlan altisztek és munkások, bámulva néztek önre és magukban megállapitották, hogy ön egy kissé . . reakciós gondolkozásu. De arra egyik sem gondolt, hogy vajjon miért az? Talán még ön sem gondolt erre főtiszt ur. Nos ha megengedi, én egy kissé körüljáratom önt az értelem lámpásával, hátha érthetőbbé válik érthetetlen magatartása.

Kezdjük a vizsgálatot az ön származásánál. Én tudom azt, hogy az ön apja becsületben megöregedett vasuti altiszt volt, aki legalább hat gyermeket nevelt emberré. Tisztességes ruhában járatta, iskoláztatta őket. Hogy micsoda emberfeletti erőfeszitést követel ez meg egy Máv altiszttől, azt ön is tudja, hiszen saját szemével látta. Látta édesapját, amint bokázott a „nagyságos" állomásfőnök ur előtt, amint a tiszt uraknak ide-oda szaladgált, dolgozott szolgálatban, dolgozott szabadjában, egyszóval rabszolga volt. De ennek a rabszolgának volt életcélja, amiért szivesen robotolt napestig, amiért szivesen cipelte az utasok pogygyászát is, ha kellett, urat akart a fiaiból nevelni. Ennek az úrnak a mintaképe ön előtt is, az édesapja előtt is a Tiszt Ur volt.

Ez az ideál lebegett ön előtt az iskolában is, ahol szorgalmasan, vasakarattal tanult. Mert valljuk be őszintén, ha tehetsége nem is volt tul nagy, de szorgalma volt. Ugy élt képzeletében az a másik világ, az „urak" világa, amely felé törekedett, mint valami magaslati ország, amelynek lakói elegáns ruhában járnak, választékos szavakkal beszélgetnek, irógasztal mellett ülnek és vállveregető lenézéssel bánnak az alsóbbrendű emberrel. Ehhez az országhoz a középiskola nyolc foku létrája vezetett. Az iskolában ön rendkivül szégyelte szegénységét, szégyelte apját, aki csak Máv altiszt volt, mert tapasztalta, hogy a szegénység szégyen, a szegénység akadály már az iskolában is. A gazdag, az uri családból származó fiuk könnyen haladtak előre, bármilyen ostobák is voltak, az önhöz hasonló szegény fiunak azt mondták a tanárurak: miért akarsz több lenni, mint az apád? De ön, — dicséretére legyen mondva — nem hagyta lebeszélni magát. Összeszoritott foggal tanult, hogy úr lehessen.

Nem akarom túl hosszúra nyujtani levelem, ön elérte a célját, úr lett. Nem vette észre, hogy milyen bitvány, kopott uraság ez, nem számitott az, hogy nyomorult fizetéséből épp olyan nehezen lehet megélni, mint az ön által lenézett altisztek, vagy segédtisztek fizetéséből. Mert ön, Főtiszt Ur, mélységesen lenézte azokat az embereket, akik önnél alacsonyabb ranguak voltak, azt az osztályt, ahonnan maga is kikerült. Megtanulta még gyermekkorában, hogyan kell egy altiszttel bánni, igazán jól megtanulta. De a vérében él az apja alázatossága is mindenkivel szemben, aki magasabbrangú, mint ön. Vagyis ön afféle biciklista tipus, lefelé tapos, felfelé hátrét görnyed. Nem lehet csodálkozni rajta, hogy ön az elsők között menekült el, nem tartotta kötelezőnek sajátmagára: itt élned-halnod kell... Érezte, hogy a régi világ recsegtopog eresztékeiben, félletle a nehezen kiharcolt pozicióját és remélte, úgy is visszajön majd a győztes német hadsereggel néhány hónap mulva, akkor aztán lesz nemulass nekünk, visszamaradottaknak!

Természetesen ön legutoljára jött vissza és nem a győztes német hadsereggel. Mirden gyanuja valóznak bizonyult, a régi rend romjain uj világ van kialakulóban, de ön ugy érzi, ez a világ nem az ön világa. Eleinte nagyon csendes volt, elvesztette a talajt maga alól, nem tudta, mihez fogjon. Összetőrve látta életének művét, hiába tanult, (gondolta ön) mert altisztekkel és segédtisztekkel kell együtt robotolnia, leomlottak a korlátok, amik a munkásosztályt attól az osztálytól elválasztották, amelybe ön oly sok fáradság és küzdelem árán jutott el. Ön szük látókörü ember, mert nem látja, hogy a most kialakuló világrend önnek is több lehetőséget tartogat, mint amennyit az elmult valaha is adhatott. Egyenlőre még helyben topog, zsörtölődik, hiányzik a megszokott légkör, nincs ki előtt hajlongani és nincs kit durván leszidni, lehetőleg a nyilvánosság előtt.

Azt mondja ön: a mi demokráciánk beteg, nem életképes. Nézzük meg az angolokat, az igen . . . Ne haragudjon főtiszt ur, maga ugy tesz, mintha egy orvos azt mondaná: ez a szegény csecsemő beteg, tehát agyon kell verni. Ugysem lesz sohsem olyan szép, egészséges, mint az utca tulsó oldalán az a dúsgazdag férfi. . De mi ezzel szemben az állitjuk, hogy ebből a gyengécske csecsemőből erős férfi fog feilődni (ha nem is olyan cifra és jómódú, mint az angol) Mindazonáltal elismerjük, hogy hibák még bőven vannak. Egyik hiba, hogy még nincs minden poszton a megfelelő ember. De a legfőbb hiba az, hogy az emberek egy része még nem emelkedett fel arra a szellemi szinvonalra, hogy megérdemelje a demokráciát. Mert nem az a szabadság, amit ön gúnyos fintorral szokott annak nevezni. A szabadságra, a demokráciára nevelni kell az embereket, tehát a lelkeket is ujjá kell épiteni. A szabadság szellemiekben kifogástalan férfiakat követel. Az a nép, amelyik szellemileg nem emelkedett, amelynek a nevelése nem magas szinvonalú, az nem tud élni a szabadsággal, az visszaél vele.

Egyfelől tehát ön gúnyosan emlegeti a szabadságot, másfelől azonban mélységes felháborodottsággal. Olyankor, amikor a demokrácia, néha, visszaüt. Olyankor ön felhördül: Ez a szabadság? Igazán, furcsa fogalmai vannak önnek a szabadságról. Ön szerint az volna a tökéletes szabadság, ha a demokrácia szép engedelmesen két adna ellenségei kezébe és tartaná a hátát, dőlje le, ha úgy tetszik, hiszen demokrácia, szabadság van és mindenki azt teszi, amit akar. Vagy a legjobb esetben próbálnánk szépen meggyőzni a demokrácia ellenségeit, hogy ne tegye ezt, vagy azt, mert nem illik. De amig gazemberek és bolondok szabadon szaladgálnak az emberek között, a lebeszélés, a meggyőzés semmit sem ér. A demokrácia élni akar, tehát védekezik.

Szerintem elég gyengén és kiméletesen. Lám, önt is igazolták főtiszt ur, ma már azt is elhallgatjuk önnek, ha olyasfajta kijelentéseket tesz, hogy a németek nem vesztették el a háborut, de az oroszok elvesztették, mert tudjuk, hogy ez önnek a vágyálma volt és mert már olyan állapotban van, hogy összezavarja a valóságot az ábrándjai. Tudjuk, hogyha ön a győztes németekkel jött volna vissza, nekünk, visszamaradottaknak a legjobb esetben is a hazaáruló bélyegzőt nyomta volna a homlokunkra. De esetleg néhányunkat fel is akasztatott volna. Mi ellenben azt mondjuk önnek, jöjjön közénk Főtiszt Ur, térjen végre észre, van itt az ön részére is munkahely. Ne sirja már tovább vissza a régi időket, ne kivánja, hogy bár fegyver lenne az ön és még néhány őrhöz hasonló úr kezében, hogy rendet csináljanak (ahogy ön kijelentette) mert a fegyverek gyakran visszafelé sülnek el.

Dolgozzon velünk, a saját érdekében is Főtiszt Ur, a magyar demokráciáért, amelyben a dolgos, becsületes és értelmes magyar emberekre boldogság vár.

A társadalom páriája: a pénztári orvos

Nap-nap után itt is ott is hallom, hogy a pénztári orvosok igy csinálnak, meg ugy csinálnak. Hogy valóban mit csinálnak, azt egyetlen laikus sem tudja megállapitani. Még ha hatásos gyógyszer helyett izesitett vizet irnának fel, azt sem tudnák megállapitani, egyszerüen mert nem értenek hozzá. Szabad-e hát kritikát gyakorolni azok felett, akiknek mesterségéhez nem értünk? Őszintén csodálkozom, hogy egyes pártértekezleteken senki sincs, aki védelmébe venné az orvost és kellő módon rámutatna annak kritikán felül álló, felelősségtelies munkájára.

Ám könnyü kritizálni, de nehéz a sérelmeket orvosolni. Mert, kérdem én, van-e tudomásuk a vádolóknak arról, hogy egyes pénztári orvosok reggeltől délig tarjáni, délttől esetleg éjszakába nyuló időig környéki rendelőkben dolgoznak? Van-e tudomásuk arról, hogy a pénztári orvos keze a gyógyszert illetőleg meg van kötve és hogy számtalan gyógyszert nem lehet megtalálni a gyógyszertárakban? Ha a könnyelmű vádolók mindezt meggondolnák, bizonyára sokkal ritkábban állanának elő vélt, vagy sokszor téves megvilágitásba helyezett sérelmekkel.

A kritizáló pártértekezletek pedig jobban tennék, ha ilyen és hasonló személyeskedések helyett a marxizmussal, leninizmussal, a demokrácia mindnyájunkat közösen érdekelő problémáival foglalkoznának és inkább azzal törődnének, hogy jellemesebbé, gerincesebbé, a magyar demokratikus köztársaság értékes, kifogástalan polgáraivá tegyék a tagokat.

Nem tudom, mit akarnak elérni a vádolók alaptalan vádjaikkal? Talán valamelyik régi munkásnyuzó kedvencüket akarják visszahozni a megvádolt orvos helyére? Vagy a hangoskodással előnyöket akarnak maguknak szerezni, mint ahogy már nem egy hangoskodó jutott előnyökhöz hangossága által?

H.

Az acélgyári szinjátszókról

Ha nagy várakozással eltelve megyünk valamilyen műkedvelő előadásra és ha jó szinpadi teljesitményt láttunk, ezt örömmel és azzal a kellemes elégtétellel vesszük tudomásul, hogy: Hát ijen, ide érdemes volt eljönni. Obligát megelégedés.

Ez az öröm azonban hatványozva emelkedik akkor, ha valahová abban a tudatban megyünk el, hogy a Munkás Kulturszövetség egyik szinjátszó csoportjának gyakorló próbáját nézzük meg és helyette frappáns meglepetésként egy verseket recitáló, klasszikus és modern szindarabokból szemelvényeket játszó, úgyszólván egy kerek egészet kitevő matinét kapunk.

Annak ellenére, hogy tisztában voltunk az acélgyári műkedvelő gárdának a műkedvelői kereteken messze túlmenő nivójával, mégis ujból és ujból példaképül kell odaállitanunk az acélgyári szinjátszókat, az egész hetedhét vármegye minden más szinjátszó csoportja elé, mert itt alapos munkát végeznek.

Fiatal és mégis nagy rátermettséggel és szellemi felkészültséggel biró rendezők nevelik, tanitják a szinjátszás fortélyait, kezdve az irodalom és művészettörténet alapelemein, a mozgásművészet, a ritmika, a tánc és ének tanitásán keresztül a recitálás a beszédtechnika és a mimika művészetéig.

Meglátszik az eléggé nem is dicsérhető szándék, amely szerint az elsőrendű műkedvelő-anyag tanitói, azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy abból az anyagból egy mindenféle szinpadi művet egyformán visszaadni tudó szinjátszó gárdát nevelnek ki, amely a jövőben a megkezdett úton továbbhaladva, egynis után fogja lerakni városunk kulturális fejlődésének mérföldköveit.

A gondos munka mindenre kiterjed, úgy a humoros, mint a komoly témáju műveknél s a legkisebb hibát is, amely stilus, helyezkedés, mozgás vagy a hangszin, indulatkifejezés és moduláció tekintetében előfordul azonnal komoly kritikával birálnak el és a törhetetlen akarat abban látszik még, hogy senki nem haragszik meg a kedvezőtlen birálatért.

Nem szabad rossz néven venni tőlük, hogy mindezeknek tudata látszik is rajtuk, mert az öntudat imponál és cselekvésre, sőt utánzásra ösztönöz, mig a kisebbrendűségi érzés gátlást jelent, amely a szebbet, a jobbat nem elérni, hanem szapulni igyekszik.

A műsor úgy hatott az emberre, mint valami kedves ajándék, amit ingyen kaptunk és aminek emlékét lelkünk egyik rekeszében hazahozzuk és sokáig megőrizzük. Egy-egy rész Shakespeare: Szentivánéji álom, Katona József: Bánk-bán és Háy Gyula: Tiszazug cimű szinpadi műveiből, egy egytelvonásos tréfa, versek. Mind szépen, finoman tálalva és azonnal tárgyilagosan elbirálva.

Lehet, hogy elfogult vagyok és talán nem is a műsor tetszett, csak az acélgyári szinjátszó csoport jövőjének a képe, amelybe ezen a műsoron keresztül betekintést nyerhettem. Mert a jövő képe szép, csak ezen az úton kell tovább is haladni.

Nem csoda, ha Bozó György, a Munkás Kulturszövetség elnöke és a meghivott vendégek közül dr. Vass Gyula és Koltai Imre elismerő szavakkal köszönték meg a meghivást és ezt az élvezetes két és fél órát, amit a „gyakorló" próbán eltöltöttek.

Én magam azért nem szóltam hozzá a dologhoz, mert akkor elmondtam volna ennek a riportnak a tartalmát, már pedig erről irni kell, ilyen ziccert nem szabad kihagyni. Irni kell azért is, hogy ösztönözzük és inspiráljuk minden művészeti irányú tehetségeinket a tanulásra és fejlődésre, mert ha egy nemzetet nem értenek meg a nyelvén keresztül, egészen bizonyos, hogy megértik a művészetén keresztül, mert a művészet a kimondhatatlan tolmácsa. *T. J.*

A Szabad Nép

február 10-i száma közli, hogy a Kommunista Párt nem indul a görög választásokon. Az ÉAM a többek között követeli a szélső jobboldali terrorszervezetek feloszlatását, stb.

Hát igy áll az agyondicsért görög demokrácia, hogy még mindig megtűrik a szélső jobboldali terrorszervezeteket és az ÉAM-nak, az ellenállási mozgalom résztvevőinek közkegyelemben részesitéséért kell folyamodnia?

Mi azt hittük az angol csapatok tényleg azért állomásoznak görögországban, hogy a rendet biztositsák Bocsánat ha tévedtünk amikor azt hittük, hogy addig nem lehet rend sehol (még ahol angol katonák vannak sem) amig szélső jobboldali terrorszervezetek működhetnek. Itt a látszat az, mintha szándékosan tűrnék az örök tüzfészek a bukán ennek pontján a fasisták működését és a reakció ezt az államot akarná felhasználni ugródeszkának Európa mai épülő demokráciája ellen?

Ne akarjon senki égő kanócot dobni a lőporra és aztán előjönni a mentő szerepében. Ez nem emberi, főképpen nem józan emberi vonás Vagy leszámolunk mindennel ami a mai borzalmait felidézte, vagy vessük le az álarcot és álljunk ki a világ elé! Ez a demokrácia előfeltétele nem pedig a jobboldali elemek különböző szervekben tömörülésének elnézése, megtűrése, vagy támogatása.

Szeretnénk azt hinni, hogy a józan ész fölibe kerekedik az üzleti spekulációnak és megdönt minden olyan kisérletet mely a népek, kiváltképen pedig európa sokat szenvedett békére vágyó népének jövő békéjét veszélyezteti.

—tű—

Ipartestületi hirek

A kisiparosok leltár bejelentése tárgyában kiadott 12 370/1945 számu M. E. rendeletre hivatkozva közöljük, hogy minden adóalany köteles az üzleti és üzemi vagyonáról leltár bejelentést készitení, ha az üzleti ill. üzemi leltár értéke a 30 millió pengőt meghaladja.

Azok a kézműiparosok, akiknek az üzleti vagy üzemi leltár értéke nem haladja meg a 30. millió pengőt, köteles ez év február 28-ig az illetékes állami adóhivatalhoz egy nyilatkozatot csatolni, melyben kijelenti, hogy üzleti leltárt azért nem készitett, mert a leltár értéke nem haladja meg a 30. millió pengőt.

A leltár készitéshez szükséges felértékelésről szóló végrehajtási utasitás még nem jelent meg, amint ez napvilágot lát, ugy azt a székházunk hirdető tábláján közhirré tesszük.

Salgótarján, 1946. febr. 13.

Zvada Ödön s. k. ipt. jegyző. *Aczél Béla s. k.* ipt. elnök.

A szerkesztésért és kiadásért felel:
Dr. VASS GYULA.

Nyomatott Végh Kálmán könyvnyomdájában Salgótarján, Fő-utca 66. szám

Lapzárta után...

Salgótarján dolgozói keményen tiltakoztak a reakciós mesterkedések ellen

A demokrácia természetes ellenségei, a suba alatt megbuvó egyházi és világi hatalmasságok, a főváros demokráciára teljesen éretlen elemeinek fölheccelésével tüntetést rendeztek a fővárosban, amelyen Imrédit, Szálasit és a velük egy követ fujó Mindszentyt éltették.

Ezek az elszámoztatóan elbutitott csoportok nem gondolnak arra, hogy most, amikor a béke szerző lések megkötése előtti a legsajátabb érdekünkben kellene kidomboritani Magyarország demokratikus voltát, mennyire aláássák sokat szenvedett hazánknak a szebb, a jobb jövőre való kilátásait.

Salgótarján dolgozó népe kénytelen ellensúlyozni ezt a lelkiismeretlen és országrontó aknamunkát. Elhatározta, hogy jogos felháborodásának úgy ad hangot, hogy a dolgozók összes munkahelyein megtartott röpgyülésen a következő határozati javaslatot teszi a magáévá, amelyet egy nagy munkás küldöttség juttat fel a miniszterelnök es a parlament elé

Határozati javaslat

Salgótarján dolgozó népe a legnagyobb felháborodással vette tudomásul, hogy Budapest utcain a fasiszta brigantik ujból hallatni merték nemzetgyilkos szavukat.

Salgótarján dolgozói figyelmeztetik azokat, akik emögött az uszitás mögött állanak, legyenek bár a legnagyobb egyházi méltóságok képviselői, vagy kiváltságos nemzetgyülési képviselők, vagy bárki mások, az elmult rendszer levitézlett lovagjai, hogy a dolgozó nép ökle le fog sujtani rájuk a demokrácia védelmében.

Salgótarján dolgozó népe tiszteletben tartja a lelkiismereti szabadságot, de azt nem tűri, hogy a templomi szószékről intézzenek támadást az ellen a demokrácia ellen, melynek kivivásáért a magyar dolgozó nép évezredes könnye és vére hullott.

Tudjuk, hogy ez a határozati javaslat még nem tesz pontot a reakció sorozatos mesterkedései után, amelyekkel szeretnének Magyarországból egy reakciós szigetet csinálni a demokratikus Európa közepén, de éppen ezért, mert minden oldalról demokratikus berendezkedésű országok vesznek körül, nyugodt fölénnyel mosolyogjuk le a reakciónak ezt a csak végtelen rövidlátásból és határtalan ostobaságból eredő bünös kisérletezését.

SPORT

Indul az Orsz. Bajnokság

Vasárnap f. hó 17-én indul az Országos Bajnokság és vele együtt városunk csapata az SBTC. Nemrég ünnepelte az SBTC 25 éves fennállását, de a 25 esztendő alatt még ilyen nehéz helyzetben nem volt. Nemcsak a tabellán elfoglalt helyezésére gondolunk, hanem elsősorban egyéb körülményeire is. A vezetőségnek nem áll rendelkezésére sem pénz, sem szállitó eszköz, hogy a csapatnak némileg emberi körülmények között való utazását biztositani tudná, minden oldalról csak igéretet, de sehonnan semilyen támogatást nem kap

Hősköltemény az a harc, amit a maroknyi vezetőség és játékosok folytatnak, hogy egyrészt legyőzzék a közönség közönyét, másrészt megnyerjék a pártok, üzemi bizottságok és vállalatok vezetőségét a támogatásra. — Szeneskocsi tetején, nyitott teherautón, hidegben, esőben hóban utaznak és sokszor bizony éhesen állnak ki egy-egy nehéz mérkőzésre. Vasárnapi pihenőjükben rohammunkával szenet termelnek és lapátolnak ki, hogy ne kelljen lukas cipőben játszani és legyen annyi labdájuk, amennyivel gyakorolhatnak és mérkőzéseket játszhatnak le.

Most megindul az SBTC élethalál küzdelme a bentmaradásért. A játékosok lelkesedésében és azoknak a mérkőzésekre való előkészitésében nincsen semmi hiba és a csapat felkészülten várja az elkövetkezendő nehéz mérkőzéseket.

ÉRTESÍTÉS

Értesitem Salgótarján megyei város területén levő valamennyi közhivatalt, közintézményt, magánvállalatot, ipartestületet, ugyszintén valamennyi érdekelt és érintett személyt, hogy a Miniszterelnök ur 10/1946. M. E. sz. rendelete, valamint Nógrád és Hont k. e. vármegyék főispánának 32/1946. sz. fi. rendelete alapján a nyugatról visszatértek igazolására hivatott Salgótarján megyei város II. s ámu Igazoló Bizottsága folyó hó 12-én megalakult és azonnal megkezdte működését.

Felhivom azon nyugatról visszatért közalkalmazottakat, magánalkalmazottakat, iparosokat, kereskedőket és szabad pályán működő értelmiségi foglalkozásuakat, kik eddig az igazoló nyilatkozataikat még nem adták be, hogy azt 48 órán belül nyujtsák be a volt hivatali főnökükhöz, munkaadójánál iparjogositványnyal rendelkezők az Ipartestületnél, mig a szabadpályán működő értelmiségi foglalkozásúak a törvényhatóság első tisztviselőjénél, vagyis az alispán urnál.

Egyben felkérem Salgótarján m. város területén fekvő valamennyi közhivatalt, közintézményt, magánvállalatot, hogy a nyugatról visszatért alkalmazottuk (taguk) által a fennálló kormányrendeletek alapján hozzájuk benyujtott igazolási nyilatkozatokat haladéktalanul küldjék el az Igazoló Bizottság elnökének: „Miklós Gáspár Salgótarján Hunyad utca 2 szám" cimre. (Löwi Béla fakereskedő házában!)